

Magazin za kulturu, umjetnost, nauku i obrazovanje / Magazine for culture, art, science and education

Ivan Rajović

BALKANSKI POTOP, KAZNA ILI PROSVETLJENJE

Za razliku od nedaća koje su oduvek tutnjale ovim balkanskim podnebljem oblikujući predele, događaje i ljude u taj po mnogo čemu jedinstven karakterni model, a za koje su se znali i povodi i inspiratori, ovih dana nam se dogodilo nešto sasvim novo - potop. Niko još nije načisto da li iza toga stoji Božja ruka, prirodne zakonitosti ili teorija zavere, ali je jasno jedno, da je najvećih katastrofa do sad došla i prolazi ostavljajući nas, uboge, da se preispitujemo u svojoj ljudskoj bespomoćnosti i ništavnosti i da se okrenemo tom neobičnom i nadasve vrednom fenomenu – životu, u svom suštinskom, najobičnijem i najprostijem značenju.

Nekada bratski, a potom do potpunog uništenja ostrašćeni narodi koji su doživeli raspad zajedničke im domovine, građanski rat i bombardovanje, večno i nepomirljivo sukobljeni jedni sa drugima, našli su se u voidi preko glave, u nezapamćenoj tragediji koja sve nosi sa sobom i ne ostavlja ništa, osim večnih dilema o smislu i besmislu ljudskog postojanja i čoveka kao društvenog bića. Ali, da ne zaboravimo, iza svega što se dogodilo, odnosno događalo, stajali su najgori: ideolozi, verski poglavari, vojskovođe, biznismeni, solo lovci u haosu i ostali pasionirani mrzitelji svega i svačega. Narodi su u svemu tome samo statirali na pozornici ničim objašnjivog bezumlja i pokolja.

“Kakvi smo, tako nam i jeste, kako zaslužiš, tako i dobiješ”, kažu ljudi koje srećem, uglavnom pomirljivo sležući ramenima. Dakle, nismo bolje ni zaslužili? A, šta smo imali? Potpuno rasulo u nečemu što su neki idelisti nazivali državom. A kako se to manifestovalo do potopa? Potpunom međusobnom netrpeljivošću svega što egzistira na dve noge. Halapljivi političari, nervozni činovnici, bahati lekari, nepodnošljivo arogantni i do prezira izobličeni svi oni koji su u bilo kakvom kontaktu sa drugim ljudima, osioni uterivači dugova, monstruozno naelektrisani sekači struje, alavi sveštenici, histerične vaspitačice, pomahnitali seljaci, paranoični besposličari i hronično depresivna vojska gubitnika tranzicionih procesa. Sve samoživo organizovano samo u jednom pravcu, da se iščupa iz ovog uskipelog balkanskog lonca i preživi.

Narod koji je dozvolio da ga zakrve međusobno i da kontrolu nad njim preuzmu najgori, narod koji je posle svega što je preživeo dozvolio sebi da pristane da bude roblje u sopstvenoj domovini, da bude stado vlasti koju čine poslušnici i oni kojima su osnovne ljudske karakteristike uglavnom nepoznata psihička stanja, možda nije ni zaslužio ništa bolje i ovo mu dođe kao opomena, kao nauk za ubuduće.

A onda se dogodio potop i preko noći ljudi kao da su progledali, kao da su shvatili da su zapravo oni ti koji čine i usmeravaju život, da su braća i sestre i da ih tek u nevolji povezuje ta krvna veza, ta bliskost prema bližnjima sa kojom se čovek valjda rađa. Shvatili su da su izmanipulisani od strane šačice hohštaplera i političkih zamlata koji su ih iskoristili za svoje ciljeve, posvađali, sućelili jedne prema drugima i naterali da se mrze kako bi njima, parazitima, omogućili bezbrižan život u okolnostima gde su svi ljudski kvaliteti izgubili svaki smisao i prećutno ukinuti kao takvi.

Videli su ljudi najednom šta je kolektivna nesreća, videli su ko je taj ko je uvek spreman da pomogne, bez pompe i halabuke, a to je onaj ubogi nesrećnik do njih, komšija, poznanik ili neko iz belog sveta koga nikada nisu ni čuli ni videli. A država? Pokazalo se da je u ovakvim situacijama država, sa svima onima koji je predstavljaju kao takvu, potpuno nemoćna da bilo šta uradi kako bi pomogla pojedincima i celokupnom narodu.

Eto, to je to prosvetljenje i to je ono na čemu bi trebalo insistirati trudeći se da ovo stanje, i kada potop prođe, bude shvaćeno i uvreženo među ljudima. Da ova katastrofa ujedini narode i pojedince u onome što bi trebalo da bude suština egzistencije, a to je dobrobit većine iz koje svaki pojedinac uzima ono što mu pripada, a ne sumanuta borba za svoje lične i u suštini minorne ciljeve.

U ovakvim katastrofama nema povlašćenih, svi su ugroženi, bez obzira na nacionalnost, veroispovest, partijsku pripadnost i društveni status, ne računajući one tranzicione „humaniste“ koji su svojim unovčenim „patriotizmom“ omogućili sebi faraonski status i atomska skloništa. I ljudi, i životinje, i biljke biju istu bitku da ostanu iznad vode, da prežive i spasu šta se sačuvati da. Sve drugo je nebitno. Ali, voda je na površinu izbacila svo ono đubre koje se godinama odlagalo gde ko stigne, da nas još jednom, možda poslednji put, opomene da će nam se svako neadekvatno uklonjeno đubre kad tad vratiti, u bilo kom obliku, i dodatno nam, u najgorem trenutku, zagorčati život svojim smradom i količinom.

Pokazalo se, voda je ta životna materija koja spira svaku štroku, koja odnosi svako đubre. Voda je ta materija u kojoj se pročišćavaju ljudi, a potop je samo manifestacija velike opomene, potop je samo kataklizma iz koje se rađa novi život ali i novo shvatanje njega kao takvog, nova svest i novi nauk . Hoće li ovo biti taj novi nauk za ovaj ubogi narod koji je valjda zbog svoje naivnosti i dobrote spao na to da dođe na domak uništenja ili samouništenja zato što je verovao najgorima koji su ga i doveli ovde gde jeste? Možda je baš ovo taj trenutak, taj sudnji čas u kojem se dogodilo to da narod konačno progleda i da shvati suštinu.

Jer svest jednog naroda i čine milioni tih sićušnih pojedinačnih svesti raspršenih kao hologram gde svaka funkcioniše samostalno i sebično iako su samo delovi jedne kolektivne svesti. I baš zato je potrebno da se dogodi nešto da u jednom trenutku sve te svesti dovede do iste ideje, iste spoznaje , a to je ovo što se dogodilo nama. A pred takvom trenutnom kolektivnom spoznajom sve pada, sve drugo postaje besmisleno i nevažno, kao što smo imali prilike da vidimo. I tek sada svi najednom shvataju svoju zabludu, čak i oni koji su bili svesni šta se dešava i imali najbolje namere, ali kao pojedinci u manjini nisu mogli da utiču na tok događaja i svest većine. Sad to više nije ni potrebno. Ta svest, takva kakva jeste, otelotvorena i opipljiva, pojavila se sama od sebe u većini i ona funkcioniše u

svakom biću, čak i da ono to neće, jer jednostavno nema mehanizam koji bi moglo da je negira. Pred ovakvom katastrofom dileme nema, a ono što se uzdiže kao Feniks jeste život i samo život i, naravno, ljubav i respekt kao neodvojive njegove komponente, odnosno saučešće prema ljudskoj patnji i ta urođena ljudska humanost da se čoveku u nesreći pomogne, a ne da se zgazi i gurne još dublje u glib. A to je do juče ovde bio princip osmišljen i sproveden od strane onih kojima je to bio samo jedan od načina manipulacije narodom za svoje ciljeve. I zato smo imali narod koji je podeljen po statusu, mestu rođenja, navijačkim klubovima, partijskim organizacijama...narod koji je jednostavno bio rascepan na bezbroj frakcija tako da se došlo dotle da su svi po više osnova bili u sukobu sa svima ostalima, a i sa samima sobom, a poznato je već da se takvima, zarad sitnih benefita i privilegija, najlakše manipuliše. E, to je taj kal, to je taj glib iz kojeg narod nema načina da se uzdigne. I onda plivaju svi zajedno s tim što takozvana elita pliva na površini, a svi ostali dole, na dnu u dubokom mulju.

Može biti da smo svi pomalo krivi, pristajući na tu igru i deleći se po tim različitim ideološkim varijantama. Verovatno da jesmo, možda čak ubeđeni da mislimo i radimo najbolje za dobrobit svih, što je u ljudskoj prirodi, ali je pitanje koliko je ovo podneblje i ovaj narod podoban za tu ljudsku prirodu jer ovde demokratije kao političkog modela nikada nije bilo. Dakle, priznajmo krivicu, ali vreme je da se podvuče crta i da se vidi ko je u tome učestvovao sa najboljim namerama, pa makar i u zabludi, a ko je svesno ili nesvesno iz toga izvukao korist. U tome je strahovita razlika. Jer, nije sporno baviti se politikom u želji da se sprovede sopstvena ideja, pa makar ona bila i pogrešna, ako je iskrena, ali je problem u tome kad ti je jedini cilj da se manipulacijom najgorim intrigama i svim ostalim sredstvima eliminacije konkurenata dokopaš vlasti da bi onda napravio sve ovo što je napravljeno uz veliku materijalnu korist za sebe.

I, najednom se pojavila ljubav. A ta ljubav se širi jer ona traži da prigušena sve to vreme i potiskivana ta prirodna sila u čoveku eksplodira pa imamo sada umesto te zadržke potrebu i neopisivu želju da se pomogne. I onda imamo to iskazivanje ljubavi svuda i na svakom mestu, prema ljudima, znanim i neznanim, prema životinjama, prema prirodi, prema svemu, ljubav u tom svom čistom stanju.

Da čovek ne poveruje! Šta se to dogodi? Jel moguće da smo ovo isti oni mi od juče, isti oni koji su dozvolili da najgori već decenijama odlučuju o njihovoj sudbini? Trebalo je da se dogodi potop, da voda, spolja i iznutra, spere sa nas svu onu višedecenijsku štroku straha i stida pa da zasijamo u pravom svetlu, kao ljudi sposobni da brinu o samima sebi i drugima oko sebe, da poštuju ljudske vrednosti i da vole. Toliko muke, patnje i poniženja, toliko smrti, tuge i odricanja, a ovaj narod je, ipak, sačuvao dušu. I sada, kada je uspeo da je konačno povrati, nadam se da neće dozvoliti više nikome da mu je uzme i da ga tretira kao roblje u sopstvenoj domovini.

Zanimljiv je taj fenomen katastrofe u kojem se ljudi menjaju. I onda narod, za koji se koliko du juče mislilo da ga uopšte ne zanima sopstvena sudbina i perspektiva svog potomstva, pokaže neko sasvim drugo lice. Ili će i ono, kad sve ovo prođe, ponovo biti pokriveno maskom snishodljivog podaništva.

Ako nam se već dogodilo prosvetljenje, a očigledno da jeste, trebalo bi da ga iskoristimo i postanemo svesni samih sebe, sopstvene snage, pameti, lepote i vrednosti života koji nam je dat ne dozvoljavajući nikome da se tako olako igra sa njim. I onda ćemo zaista postati nebeski, što sigurno zaslužujemo, a ne bedni gmizavci u prašini, pod korbačem izroda, kao što je do sad bio slučaj.

A šta je politika ovde to se tek sad jasno da sagledati iz pozicije kada bi ovi koji su pristali i prihvatili da se bave ovom aktivnošću trebalo da nešto urade i za svoj narod. Koliko do juče pod politikom se podrazumevalo iskuljučivo delovanje za svoju dobrobit. Trebalo je prvo zavesti narod, obračunati se sa svojim oponentima, a onda uživati u svim zadovoljstvima i perverzjama nekontrolisane vlasti i urođene ljudske zloće. Ni traga tu nije bilo od zajedničkog interesa, prosperiteta, blagostanja i oduhovljenja nacije. A i kako bi kad je sve počinjalo od mediokriteta i završavalo se na njima? Kako bi kad su mehanizmi za takav način dolaska na vlast bili primereni samo najgorima, samo onima koji ni po kojim kriterijumima ne bi mogli da zasluže status dobrog komšije, prijatelja ili poznanika kojem se bar malo obradujete kad ga vidite. Mnogi od ovih aktuelnih "humanista" vidno tronuti nad nesrećom svog naroda, iste su one pijandure koje su se koliko do juče bahatile pred kamerama poput goniča robova, novokomponovani srbijanski džet set sklon najodvratnijim gadostima tabloidiziranog društva. A voditi države i narode nije isto što i orgijati sa debeloguzim ocvalim narikačama, pljačkati, otimati

i šutirati sve oko sebe što bar pokuša da ukaže na psihopatologiju tvog političkog bića i nebića. A kada skotine zagospodare sudbinama ljudi, u pravom smislu te reči, onda to više i nije društvo, već mehanizam za eutanaziju nacije pošteđene drastičnog krvavog pira neljuskog soja samozvane elite.

Zar nije do juče jedino bilo bitno ko će iz te zajedničke bede da se uzdigne kao profiter, moćnik koji egzistira na obmani, bahatosti i primitivizmu uzimajući sve za sebe i zbrinjavajući svoje sledbenike u ovoj neljudskoj misiji? Ima li nekog ko je iza sebe ostavio trag čoveka, humaniste i nacionalnog heroja, ili su svi jednistavno prodefilovali kroz naše živote i otišli, umišljeni i ušuškani u svoju parazitsku hohštaplarsku veličinu, obogaćeni krvavo stečenim parama ubogog puka, oneljudeni i deformisani od danonoćne borbe sa sebi sličnima u dostizanju svega onoga što se nudi kao dobitak moći nad onemoćalim i depresivnim narodom kojem više nije ni do čega osim do sopstvene muke kojoj se ne nazire kraj?

I sada će vas, kao u bajci o Ivici i Marici, isti ti vešci i veštice, prokuvati, omekšati, obući i nahraniti kako bi mogli i dalje da vam piju krv za sopstveno psihofizičko zdravlje, da vas glođu, čerupaju i dave do poslednje pare, do poslednjeg atoma izdržljivosti, a sve zarad toga da njima i njihovima bude dobro

Okrenite se oko sebe i pogledajte, ima li gde čoveka na funkciji? I videćete samo splet, zmijsko leglo istovetnih samoživih kreatura lažnog morala i empatije, udrugu bitangi, razbojnika, prevaranata, kurvi, pijandura i primitivaca. I to je ono što bi ovaj narod sad trebalo da uzdigne na noge, da mu udahne novi život i vrati dostojanstvo koje su mu isti ti oduzeli? Ili da ga natera da progleda i shvati da je život nešto sasvim drugo i negde sasvim drugde, a ne pod skutovima ološa.

Tužno je i ogavno u ovakvim katastrofama kad vidite iste one koji su vas sve vreme čerupali kao kokoši kako sada „brinu“ da vas održe iznad vode, a sve pridajući sebi neopisiv značaj i natčovečansku brigu za sopstveni narod koristeći svaki trenutak da se uslikaju, pod šlemovima, u kombinezonima, skafanderima, na gumenim čamcima, u helikopterima, ribarskim čizmama, na splavovima, balvanima i klozetskim daskama. A nigde, ili vrlo retko, takozvanih običnih ljudi sa humanim ljudskim licem koji pritiču u pomoć bez pompe i kamera, bez želje za slavom i poenima, iz samo jednog jedinog razloga - što je pomoći drugima u

nesreći prva ljudska obaveza koja se ne naplaćuje i ne koristi za sopstvenu promociju.

Ti i takvi su preuzeli kontrolu nad sudbinom svojih ojađenih podanika dovedenih u poziciju da jedino što im je bitno bude samo održavanje minimuma života. I sada se ti isti javljaju da velikodušno od svojih nepošteno stečenih para pomognu unesrećenima perući svoje usrane biografije i izigravajući humaniste, a običnog čoveka je sramota što nije u stanju ni da na bilo koji način, osim saosećanjem, pomogne svojoj sabraći.

Ali, eto i prilike, kako to već biva, da se u kolektivnoj nevolji vidi ko je kakav čovek. Jer pred katastrofama padaju epolette, nestaju lažne diplome, ne vide se statusi ni funkcije. U katastrofama postoje samo ljudi i neljudi. A neljudi su već počeli da dižu cene neophodnim potrepštinama ne bi li se ovajdili na opštoj nesreći, neljudi su počeli da haraju po napuštenim kućama, kao čuma.

Dakle, ni u nesrećama nisu baš svi isti. I sad bi bilo normalno, zar ne, da svi oni utegnuti, ugladeni, uparadeni, sebe puni i sopstvenih zasluga, uhranjeni, zadovoljni, uspešni tranzicioni dobitnici i na državnim jaslama odnegovani miljenici zavrnu nogavice i rukave i prvi priskoče da spasavaju svoju majčicu domovinu koja im je sve dala dok su drugi crkavali kao logoraši. Ali, čini mi se da će, kao i uvek, najveći teret svega ovoga podneti tranzicioni škartovi, do potopa nikome potrebni, odbačeni, poniženi, obespravljeni i odumiranju prepuštena kopilad iste majčice domovine. Gologuzi, besposleni, gladni, depresivni i potpuno izgubljeni u obesmišljenom svetu života primerenog bahatoj samozvanoj eliti i perverznoj estradi konačno će naći smisao svog na gmizanje svedenog postojanja. Znam, oni i samo oni će svojim trudom i humanošću spasavati ljudske živote i oni će ponovo ovu zemlju uzdići iz gliba i mulja da neki drugi, kako to biva, slatkorečivi i alavi paraziti, po ko zna koji put, sve pripišu sebi, okite se odlikovanjima i povedu nas u još bolje sutra, bogatije za još jedno životno iskustvo. Tako to biva otkad je sveta i veka, a svet ide dalje i život takođe, i život takođe...

No, znamo već da nikad ništa nije baš onako kako izgleda na prvi pogled. Jedni se dave, drugi stiču slavu i političke poene. Ali se čini da su ljudi postali

nekako prisniji, iskreniji i da se više međusobno poštuju i vole. Trebalo je da se dogodi katastrofa da bi shvatili kako postoji nešto mnogo vrednije od pristajanja da se bude izmanipulisani učesnik dešavanja na političkoj sceni zarad tuđih patoloških motiva. Postoji život koji tek u ovakvim situacijama pokaže svoje pravo lice i svoju sištinu, da je vredniji od svega. Ali postoji i ona druga strana. Ovakve životne neprilike sve ljude pokazu u pravom svetlu, kao da ponekad i postoje zato, da na toj suludoj pozornici na kojoj se svako bori samo za sebe, konačno svi zaigraju svoje prave uloge i budu ono što jesu. Jer, kako to biva, herojima je dovoljno već to što su heroji, a bitange i jesu bitange zato što bi svaku priliku, makar gazeći i preko leševa, da iskoriste za svoju korist. Srećom, pod ovakvim reflektorima sve se to da jasno sagledati. Zato gledajte i pamтите, a život će da traje i dalje ili bi mogao da traje jer to neće biti život ako nam ga i dalje budu krojili oni koji su nam sad pokazali ko su, šta su i kakvi su. Ne bi trebalo zaboraviti, nisu prirodne nepogode krive za sudbinu pojedinih naroda, uvek su sami krivi, ti narodi i pojedinci koji ga čine, a koji se, eto, bar u ovakvim prilikama ukažu svima baš onakvi kakvi jesu. Da, dođu tako vremena kad je bitno ko šta zna i ko koliko može da pomogne drugima, kao ovi ruski spasioci o čijim se nesebičnim podvizima već ispredaju bajkovite priče, a ne ko je kome šta i ko je gde kupio diplomu.

Dakako, u ovakvim slučajevima nije bitno ko pomaže, bitno je da daje, ali da li je to baš tako? Kakva je to tvorevina u kojoj se oni koji su zarađivali na svesnom duhovnom osiromašenju i uništenju naivnog naroda pojavljuju kao njegovi usrećitelji i spasioci? Isti oni koji su iz svog vidokruga uklonili sve ono što je moglo da ih spreči u naumu da svojim pilećim umovima zagospodare svim materijalnim i duhovnim dobrima jednog naroda koji bi trebalo da bude svoj, a ne njihov.

I kako to biva, javljaju se kojekakvi zaluditelji i opsenari u ostrašćenom pokušaju da na sebi svojstven način profitiraju nad kolektivnom nesrećom. Pa imamo Boga zabrinutog nad udesom kurčevitog naroda i božju kaznu zbog svih sagrašenja od postanka naovamo. Ali, sada već i najvećim verskim fanaticima postaje jasno da nema tog i takvog Boga u takvom agregatnom stanju u kojem su nam ga do sada predstavljali. Jer, kakav bi monstrum i zarad kakvog oduhovljenja i prosvetljenja rabova svojih trebalo da bude taj i takav vrhovni tvorac koji je svoj proizvod izvrgao takvom ruglu i bacio na takve muke da decenijama već

preživljava sve ovo? I šta je to što bi još trebalo da nam se desi da okajemo te svoje biblijske i kosmičke grehe zbog kojih smo ovako brutalno kažnjeni? Ili će biti da ga ima, ali tek onda se postavlja pitanje logike našeg postojanja danas i ovde, ako bi kazna i po božjim shvatanjima trebalo da bude vaspitna mera, a ne trajna radnja uništenja sopstvenih kreacija uz pomoć onih koji bi se sasvim opravdano mogli smatrati izrodima i proizvodnim škartom. Veća kazna od ove bila bi samo da nas nema, ali očigledno da bi to moglo biti shvaćeno i kao spasenje, a ovde se govori o pročišćenju i uljuđenju grešnih, osuđenih, kao u Paklu, na ciklično, beskonačno i najgore ispaštanje. Ili je to, ipak, opomena? Da shvatimo da naš život i njegov kvalitet samo od nas zavisi i da je vreme da se oslobodimo straha, sebičnosti i ropske poslušnosti. Da kažemo: Dosta! svemu onome što nas sprečava da živimo kao ljudi. Samo to, da živimo kao ljudi, nam je jedina svrha i cilj. A to je tako, tako malo i da je sreće i da je Boga, i da je razuma bar u naznakama, bar to bismo imali i ne bi bilo potrebe za borbom. Na žalost, imamo sreću, ili nesreću, pokazaće vreme, da krvarimo za ono što bi trebalo da nam je dato već samim rođenjem. A za to su potrebni heroji, elita sa ljudskim licem i dušom, a iskreno se nadam da ih ima još. U protivnom, više ništa nema nikakvog smisla, pa ni potopi.

A onda se proglaše dani žalosti. I nepotopljeni izmrcvareni živalj navučen na kukumavčenje silikonskih kurvi i žvalavih šibicara i jajara obdarenih tananim glasnim žičicama najednom biva suočen sa kosmičkim notama Baha, Mocarta, Betovena, Mokranjca... U potpunom rasulu u kojem sve materijalno najednom prestaje da postoji inteligentni svet se vraća pravim vrednostima pošto ni najmoćniji hihštapleri nemaju više petlju da mu nametnu bilo šta od onoga što je namenjeno masovnom zaglupljivanju i sticanju para. I isti oni koji su vas do juče trovali svojim idiotskim medijskim sadržajima praveći od vas i vaše dece otupele spodobе bez uma i duha stavljaju se u danonoćnu službu humanosti i objektivnog informisanja.

I, sve ide ispočetka, do sledećeg potopa. Ili ovog puta neće biti tako?

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>